

Föreläsningar vid
Stockholms
högskola, HT 1893
: L 40:89 B /

Rydberg, Viktor,

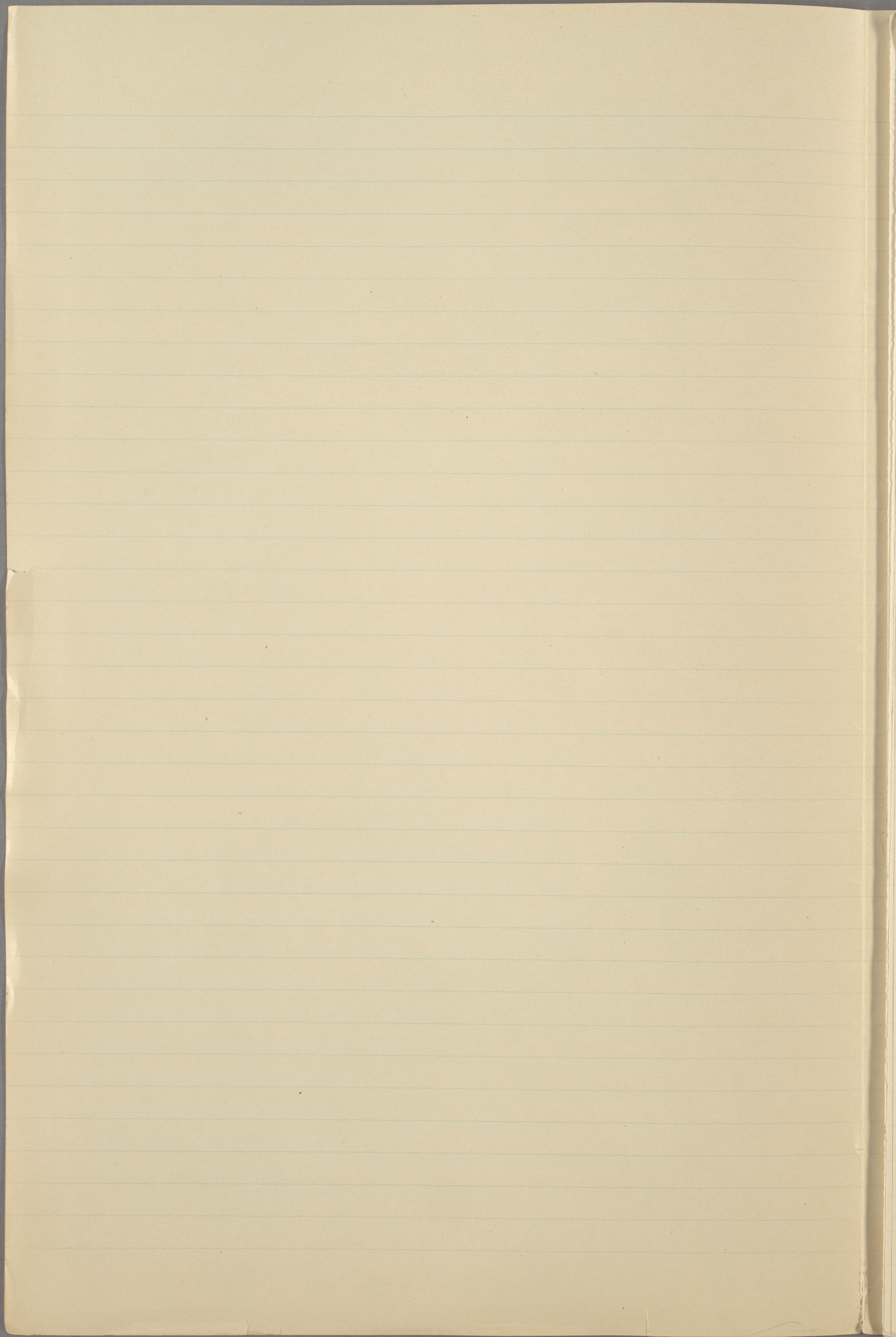
HS L 40:89 B

National Library
of Sweden

N° 19

28/11 1893

28/11. 93.

28/11.93.

uppmärksammar; att man ^{merst} uppmärksammar ~~huru~~ ^{det} i. värker ens intresse,
 vare sig sympatian eller antipatian intresse, och ^{att hvad} det som värker ens
 intresse beror af ens temperament, hjältämningen, naturvetan, själ-
 odlingen, minnesbilder, som uppkallas af synintrycken — allt detta
 faktorer, s. Castagnary och Coarbet glönde att taga med i räkningen.
 Och för öfrigt: ~~om de hade haft~~, om en tag förefunnit, s. frunge konst-
 nären att icke måla eller plastiskt framställa annat än han med
^{de} lekamliga ögonen ser, ja då skulle konsten bli något helt annat än
 hvad den varit och är: den skulle först i priset bli obekäfflig, emedan
 fotografien, ^{när den} bättre än målen blifvit färgfotografi, och det blir den en
 dag, skall ofjämförligt mer exakt än ~~juvelen~~ ^{juvelen} rikthiftet i paraden
 återgifva en af de märkliga temperamenterna ^{s. k.} ~~oberoende~~ ^{s. k.} ~~verklighet,~~
^{en riktig konst} och den skulle därjämte i sitt fantasilika armod och sin brist på
 individuell och personlig prägel verka outkärsligt enformig och
tråkig. Konstnären är tydeligtvis icke bunden som djuret vid en yttre
 lekamlig verklighet. Han har rätt att framställa hvad han vill, om
 han blott framställer det med en ri övertygande kraft i former
 och färger och med ett ri fiskt temperament, att det ser ut som
 en af den ri äf upptäckt verklighet. Riktigt anmärker en ^{en konst-} ~~konst-~~
 kännare, att G. Arnold Böcklin i viljor och bränningar lekaude,
 tritmer i nöjmyfvan se vida lifskraftigare och mer verkliga ut
 än tusentals figurer målade efter modell.

Året 1870 var ödesdigert för Coarbet. Att han varit medlem af
 kommunen och spelade en afgörande roll vid Vendômekolonnens om-
 störtande är något, s. från olika ståndpunkter kan olika bedömas,
 och man vet ju, att äfven de mest konservativa iakttagare ha på-
 pekat, att det fanns ädla, oegennyttiga, hängifva, uppoffrande och
 hjältemodiga karakterer med i detta ^{och ohöjliga} skakade drama. Ingen
 opretish och barnkörtigt uppfattaude mänskliga bryter ^{till ex. Hæsen}
 öfver ^{kommunens helgon} ~~kommunens~~ Jeanne Dore, Louise, kommunardhelgonet Louise,
 Michel. Men Coarbet ^{han} var skapad ~~hvarken~~ ^{han} till martyr och helgon
 eller ens till hjälte. Han var kommunens pajarro, som beagrade
 sin ställning inom den, för att tillfredställa sin gränslösa fåfänga
 och, som, när han ställdes ^{inför domstol} till rätta för hvad han gjort, spelade
 en incklig roll. Hans hat till ~~den~~ Vendômekolonnen var för öfrigt

28/11. 93.

icke politiskt, utan personligt. Så otroligt det låter, försäkra personer, s. omgäts med honom, att det icke var despoten & mardikaren Napoleon Coarbet afnyddade, utan hans motiv skall ha varit, att Kejsarens rykte skadade hans eget, och han kunde icke firdraga, att ej hans målningarna skulle vara vida viktigare saker än vunnne fältslag eller konkordater om Gode civilt. Coarbet fick en mild dom: sex månaders fängelse. När han kom ut, skrit han på Kaféerna med att han icke gjort värre ofog än han kunde med pengarna betala. Myndigheterna togo honom då på ordet & dömde honom att ersätta skadan med 422,000 francs. Coarbet, som under tiden flytt till Schweiz, ^{skick} uppgjorde saken så, att han ärligen afbetalade 10,000 francs. Han ville nu återvända till Frankrike, men ofled dess förinnan år 1877.

N: 415. Från Coarbet ~~na~~ till Jean Francois Millet, en naturalist af ~~en~~ helt annan art, en s. midt i sina verktyglstudier fann den sanna oförgångliga aadliga skönheten, emedan det i hans egen natur fanns skönhet & ädelhet. Millet föddes af bonde föräldrar i närheten af Cherbourg år 1814. ^{Det var} ~~Fattig~~ hade många barn i hemmet, och alla svärte, ^{och midt under allt detta försörjades genom dock goda skolknickningar. Han lärde sig läsa Virgilens på latin.} för att afsejra nöden, lägga hand vid arbetet. Det var fadern själv, i upptäckte sonens falluckhet för måleri och visade honom in på denna bana. I Cherbourg ^{lefade} verkade då en ritläroare ^{Konstnär vid namn} Langlois, ^{en lärjungare af} ~~den~~ ^{den} upptäckte baron Gros. Han blef den unge bondsonens lärare & äfven vägledare, ty han utverkade, ^{stipendier} att den alldeles medellöre ynglingen ~~frå~~ ^{pegnades} på till samman 1000 francs på hos Cherbourgs magistrat & departementets landsting. Millet begyf sig därefter till Paris, studerade där de gamle mästerna, och målade flitigt, deltog i utställningar, men utan att beaktas och utan att finna köpare, och lefade med hustru & barn - han hade tilligt giffrigt i de mest bokquansamma omständigheter. ^{galanta herdar, småaktade herdingar,} Då lät han sig på ^{han} sig till att måla hvad han icke ville måla, teckningar med badande flickor. De fingo afriktning, om och om till spottpris. Men så hände en dag, då han gick förbi en konsthandlars fönster, där en sådan teckning var utställd, att han hörde en ung man säga till en annan: "Denna målningen är gjord af en s. heter Millet & aldrig någonsin annat än verkna funturer." Dessa ord upprörde ^{Millet} honom ^{han} derhän, att han kommen frågade sin hustru, om hon icke hellre ville värlta med honom & barnen än ^{se honom} ~~se på~~ ^{ett} försöka den brödet med ett yrke, s. han försökte. ^{Han} ~~Han~~ ^{Heller} bli munnre, sade han, än måla med min öfvertygelse.

28/11.93.

28/11.93.

2/2.94.

28/11. 93.

2/2. 94.

in ägarerörelse tablon

allmänheten. Lyckligtvis hade en ockildt man på firhand köpt den för 2000. För en annan af hans Taflor betalade hans brofarte väv Th. Rousseau ^{Rousseau inbillade Milliet, att det var en andrahands, s. köpt den} den då enorma summan 4000 francs. Samma tafla såldes 1881 för 132,000 francs. En afb. af dessa och af åtskilliga andra Milliets målningar och teckningar finns på bordet. ^{Från Milliets papper}

N:o 416. På "trädkyparen" följde mästerverk på mästerverk, som dock hade inga framgång på konstmarknaden. Milliet och hans familj skulle ha hungrat, om icke kamraterna i Barbizon, Corot, Rousseau, Diaz allt emellanåt räckt till en hjälpsam hand. Milliet var lycklig, när han fick sälja något af dessa mästerverk till 250 à 300 francs. En bland de förste, s. beqväm dessa målningars värde var en fabrikanter i Elsass vid namn Hartmann. Han inköpte flere, och vid auktionen efter hans död såldes en af dem för 79,000 francs, de öfriga för inemot 50,000 francs styckat. Han fick dock, ehuru sent, upplefra det erkännande han förtjänade. Världsrutstillningen 1865 blef för honom en triumf, Konsthandlarna krängde kring hans dörr, de unge konstnärerna afgjullade honom, och en tafla, s. han sålt för 150 francs, betalades nu med 28,500.

Milliets måleri har åstadkommit äfven en sedligt-social revolution. ^{Själva} Vårt europeiska samhällslif står i tacksamhetsbald till honom. Före honom mildrades bonden och ^{vanligen} lantarbetaren som en komisk figur. Man betalade med ^{gripen och} löje ^{det hans} hans tunga arbete, hvarpå samhälle och kultur hvilade. Milliet har gjort slut därpå.

Den tafla här visas, "axplockerkorna" målade han år 1857. ^{jug} ~~Kacke~~ nu anför en konstkritikers ord om densamma: "Hvilken summa af den mest pietetifulla naturvårdning hon innehåller! Dessa axplocker, kvinnor ha ~~inte~~ icke patetiska kapraden, deras armvridelser efterträpa inga deklamatoriska kontraster. De tugga icke om nedlidande. De göra blott sitt arbete. ^{Detta gör dem deras värdighet och höghet.} Själva äro de naturligt, plantor, och sådana, äfven de vanligaste, sakna icke en viss enkel och ren färgning. Betrakta dem händer! Man skulle icke vilja kyssa, men hjärtligt trycka dem. Det är dektiga, vördnadsvärda händer, än rida af frost, än svellna af ^{öfveranstängning} strängning, än Örgutz af rolen."

N:o 414. Här en annan af Milliets taflor, "Kvinnan, s. partisker strumpor." ^{man} Den man såg vid årsmötet af denna, liksom af hans andra arbeten förmå den i upmärksamhet de förr väckte hos en publik, som hemtade sin uppjätning af lantarbetarelifvet från de komiska operorna.

28/11.93.

2/2.94.

28/11. 93.

2/2. 94.

28/11. 93.

2/2. 94.

